

[Начало](#) > ... > [Предприемане На Съдебни Действия](#) > [Правни Системи На ЕС И Държавите Членки](#) > [Национални Съдебни Системи](#) > [Bulgaria](#)

Национални съдебни системи

Съдържание,
предоставено от
България

България

Този раздел предоставя информация за българската съдебна система.

Организация на правораздаването - съдебна система

Съдебното производство по граждански и наказателни дела е триинстанционно - първоинстанционно, въззивно и касационно, освен ако в закон е предвидено друго. Съдебното производство по административни дела е двуинстанционно - първоинстанционно и касационно.

В България има следните съдилища:

- Районни - 113
- Окръжни - 28
- Административни - 28
- Апелативни - 5
- Военни - 3 (Към момента действащите военни съдилища са 3 - Военен съд - Пловдив, Военен съд - Сливен и Военен съд - София. С решение на ВСС са закрити военните съдилища в гр. Плевен и гр. Варна).
- Военно-апелативен съд - 1
- Върховен касационен съд - 1
- Върховен административен съд - 1

Администрация на съдилищата

Законът за съдебната власт, обн. ДВ, бр. 64 от 2007 г. урежда устройството и принципите на дейността на органите на съдебната система и взаимодействието помежду им, както и взаимодействието между органите на съдебната власт и органите на законодателната и на изпълнителната власт.

Висшият съдебен съвет представлява съдебната власт, осигурява и отстоява независимостта ѝ, определя състава и организацията на работата на съдилищата, прокуратурите и следствените органи и обезпечават финансово и технически тяхната дейност, без да се намесва в нейното осъществяване. Висшият съдебен съвет е постоянно действащ орган, юридическо лице със седалище София.

Районите на районните, окръжните, административните, военните и апелативните съдилища могат да не съвпадат с административно-териториалното деление на страната.

Видове съдилища - кратко описание

Районни съдилища (РС) - Районният съд е основен първоинстанционен съд. На него са подсъдни всички дела освен тези, които със закон са определени като подсъдни на друг съд. Разглежда граждански, наказателни и административно-наказателни дела. Решенията на районните съдилища подлежат на обжалване пред съответния окръжен съд. Районният съд се състои от съдии и се ръководи от председател.

Окръжните съдилища (ОС) - окръжните съдилища действат като първо- и второинстанционни . Те разглеждат като първа инстанция точно определена категория дела, характеризиращи се с по-висок материален интерес или значимост на обществените отношения, до които се отнасят. Като втора инстанция (въззивна) инстанция окръжните съдилища действат при разглеждане на решения, постановени от районите съдилища.

Административни съдилища -

На административните съдилища са подведомствени всички дела по искания за:

1. издаване, изменение, отмяна или обявяване на нищожност на административни актове и административни договори;
2. обявяване на нищожност или унищожаване на споразумения по този кодекс;
3. изпълнение на административен договор, доколкото не е предвидено друго в специален закон;
4. защита срещу неоснователни действия и бездействия на администрацията;
5. защита срещу незаконно принудително изпълнение;
6. (обезщетения за вреди от незаконосъобразни актове, действия и бездействия на административни органи и длъжностни лица, както и за вреди от правораздавателната дейност на административните съдилища и Върховния административен съд;
7. обезщетения за вреди от принудително изпълнение;
8. обявяване на нищожност, обезсилване или отмяна на решения, постановени от административните съдилища;
9. установяване неистинността на административни актове по този кодекс.

Всеки може да предяви иск, за да установи съществуването или несъществуването на едно административно право или правоотношение, когато има интерес от това и не разполага с друг ред за защита.

Не подлежат на съдебно обжалване административните актове, с които непосредствено се осъществяват външната политика, отбраната и сигурността на страната, освен ако в закон е предвидено друго.

Делата по оспорване на индивидуални административни актове се разглеждат от административния съд по постоянен адрес или седалището на посочения в акта адресат, съответно адресати. Когато посоченият в акта адресат има постоянен адрес или седалище в чужбина, споровете се разглеждат от Административния съд – град София.

Други специализирани съдилища

Военият съд - Компетентността на военния съд се определя със закон. Военният съд е приравнен на окръжен съд. Военният съд се състои от съдии и се ръководи от председател.

На военните съдилища са подсъдни делата за престъпления, извършени от:

1. военнослужещи;
2. генерали, офицери и лица от сержантския и редовия състав от други министерства и ведомства;
3. резервистите при изпълнение на активна служба в доброволния резерв и лицата на военновременна служба;
4. гражданските лица на служба в Министерството на отбраната, в Българската армия и в структурите на подчинение на министъра на отбраната, в Националната служба за охрана, в Държавна агенция "Разузнаване", при или по повод изпълнение на службата им.

На военните съдилища са подсъдни и делата за престъпления, в осъществяването на които са участвали и граждански лица, освен когато делото е от компетентност на Европейската прокуратура.

Военно-апелативният съд - делата, решени от военните съдилища, се разглеждат като въззивна инстанция от Военно-апелативния съд, а като касационна инстанция - от Върховния касационен съд, който разглежда и предложенията за възобновяване на наказателните дела на военните съдилища.

Апелативният съд (АС) разглежда делата, образувани по жалби и протести срещу първоинстанционните

актове на окръжните съдилища в неговия съдебен район.

Върховният касационен съд (ВКС) е висшата съдебна инстанция по наказателни и граждански дела. Неговата юрисдикция се разпростира върху цялата територия на Република България. Седалището на Върховния касационен съд е в София. Върховният касационен съд осъществява върховен съдебен надзор за точно и еднакво прилагане на законите от всички съдилища.

Върховният административен съд (ВАС) осъществява върховен съдебен надзор за точното и еднакво прилагане на законите в административното правораздаване. Върховният административен съд се произнася по спорове за законността на актовете на Министерския съвет и на министрите, както и на други актове, посочени в закона.

На Върховния административен съд са подсъдни:

1. оспорванията срещу подзаконовите нормативни актове, освен тези на общинските съвети;
2. оспорванията срещу актовете на Министерския съвет, министър-председателя, заместник министър-председателите и министрите, издадени при упражняване на конституционните си правомощия по ръководство и осъществяване на държавното управление; в случаите, предвидени в закон, както и когато тези органи са делегирали правомощията си на съответните длъжностни лица, издадените от тях административни актове се оспорват пред съответния административен съд;
3. оспорванията срещу решения на Висшия съдебен съвет;
4. оспорванията срещу актове на органите на Българската народна банка;
5. касационни жалби и протести срещу първоинстанционни съдебни решения;
6. частни жалби срещу определения и разпореждания;
7. молби за отменяне на влезли в сила съдебни актове по административни дела;
8. оспорванията срещу други актове, посочени в закон.

Арбитражен съд при Българска Търговско-промишлена палата (АС при БТПП) разрешава граждански спорове, както и спорове за попълване празнини в договори или приспособяването им към нововъзникнали обстоятелства, независимо от това, дали седалището или местожителството на едната или и на двете страни е в РБългария.

Не могат да бъдат предмет на арбитража спорове за вещни права или владение върху недвижим имот или права по трудово правоотношение. Независимо от неяснотата на разпоредбата на чл. 19, ал. 1 от действащия ГПК АС при БТПП не приема за разглеждане дела по облигационни спорове, в резултат на решението по които би се стигнало до промяна относно правото на собственост и други вещни права върху недвижими имоти. АС при БТПП няма практика по разрешаване на спорове по смисъла на чл. 365, т. 3 от ГПК.

АС разглежда посочените спорове ако те са му възложени с арбитражно споразумение или с международен договор. Арбитражното споразумение трябва да бъде писмено. Споразумението е писмено и когато то се съдържа в разменена между страните кореспонденция.

Ако страните не уговорят друго, тяхното съгласие да възложат спора на АС при БТПП означава и приемане на Правилника на АС при БТПП.

Арбитражният съд се произнася за своята компетентност. Възражението, че АС не е компетентен, трябва да бъде направено най-късно с отговора на исковата молба, освен ако има уважителна причина за закъснението. По възражението за некомпетентност АС се произнася с определение или с решението по делото.

Конституционен съд на Република България

България осигурява върховенството на Конституцията. Конституционният съд е независим от законодателната, изпълнителната и съдебната власт и се ръководи само от разпоредбите на Конституцията и този закон. Седалището на Конституционния съд е в град София.

Конституционният съд:

1. дава задължителни тълкувания на Конституцията;
2. произнася се по искане за установяване на противоконституционност на законите и на другите актове на Народното събрание, както и на актовете на президента;
3. решава спорове за компетентност между Народното събрание, президента и Министерския съвет, както и между органите на местно самоуправление и централните изпълнителни органи;
4. произнася се за съответствието на сключените от Република България международни договори с Конституцията преди ратификацията им, както и за съответствие на законите с общопризнатите норми на международното право и с международните договори, по които България е страна;
5. произнася се по спорове за конституционността на политическите партии и сдружения;
6. произнася се по спорове за законността на избора за президент и вицепрезидент;
7. произнася се по спорове за законността на избора на народен представител;
8. произнася се по обвинения, повдигнати от Народното събрание срещу президента и вицепрезидента.

Със закон не могат да се дават или отнемат правомощия на Конституционния съд.

Правна база данни

Всеки един съд в България разполага с интернет страница, на която може да бъде намерена информация за структурата и дейността на съда, както и информация за текущи или вече приключили дела.

На интернет страницата на [Висшия съдебен съвет](#) може да бъде намерен подробен списък със съдилищата в България, както и техните адреси и интернет страници (достъпни само на български език).

Основни интернет страници на съдилищата са:

- [Софийски районен съд \(СРС\)](#)
- [Софийски градски съд \(СГС\)](#)
- [Софийски окръжен съд \(СОС\)](#)
- [Софийски апелативен съд \(САС\)](#)
- [Военно апелативен съд](#)
- [Върховен административен съд \(ВАС\)](#)
- [Върховен касационен съд \(ВКС\)](#)
- [Конституционен съд](#)

Електронни бази данни със законодателство са:

1. Платени
 - [Апис](#)
 - [Сиела](#)
 - [Юридическа енциклопедия](#)
2. Безплатни
 - [Лекс](#)
3. [Електронен държавен вестник](#)

Други полезни интернет страници с правна информация:

- [Народно събрание](#)
- [Министерски съвет](#)
- [Министерство на правосъдието](#)
- [Висш съдебен съвет](#)

Последна актуализация: 30/04/2026

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са

направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.